

Tjóðskjallasavnið

Journal og skjøl

Skjallasavnið er týðningarmikil partur av virkseminum hjá einum stovni ella myndugleika. So leingi hetta er í nýtslu hjá umsitingini, er tað sjálvsagt at eitt væl skipað skjallasavn er ein fyrimunur fyri dygdargott arbeiði. Havandi framtíðina í huga, so er tað eisini av stórum týðningi, at eitt skjallasavn er væl skipað og væl varðveitt, tí hetta fer fyri komandi ættarlið at verða nærum einasti vitnisburður um, hvussu viðkomandi myndugleiki ella stovnur arbeiddi, og hvat hann avrikaði.

Tað er uppgáva hjá Tjóðskjallasavninum, í samstarvi við myndugleikar og stovnar, at varðveita skjallasøvnini hjá almennu umsitingini og syrgja fyri, at tey kunnu nýtast av framtíðar granskarum.

Tætt samstarv millum tey, ið skapa søvnini, og Tjóðskjallasavnið er til fyrimunur fyri báðar partar.

Í stuttum skal verða trivið í ymiskt, ið hevur við journal- og savnsspurningar at gera.

Skjøl og savnsskjøl - hvat er tað

Sum skjøl og savnsskjøl verður ikki bert roknað vanligt pappírstillfar. Eisini kort, tekningar, myndir, ljósprent, filmir og mikrofilmur, ljóðbond, myndbond, holkort, magnetbond v.m. verða roknað sum skjøl og savnsskjøl.

Skjallasavnið hjá einum stovni umfatar sostatt alt tilfar, ið er vorðið til í samband við virksemini stovnsins. Møgulig fyrisitingarlig hjálpiamboð, eitt nú evnisskráir, leitorðsyvirlit til journalætlanina, navnaskráir og postbøkur eru eisini partur av savninum.

Tað tilfar, ið er vorðið til hjá - ella er sent til - sama stovni, skal varðveitast sum ein eind, skilt frá øðrum søvnum. T.d. skulu lógtings- og landsstýrismál varðveitast hvør sær. Á savnsmáli verður hetta nevnt "proveniensprinsippið" (upprunareginreglan).

Um ein stovnur varðveitir søvn - ella partar av hesum - ið hoyra heima hjá øðrum stovni, mugu hesi verða goymd og viðfarin fyri seg sjálvi - sum sjálvstøðug skjallasøvn - og ikki koma í bland við egnu skjøl stovnsins. Sama ger seg galdandi, um stovnar verða lagdir saman í størri eindir; skjøl og savnsskjøl hjá upprunastovninum/-stovnunum verða varðveitt í sjálvstøðugum skjallasøvnum.

Málstýring og journal

Í eini fyrisiting er av stórum týðningi, at brævaskifti og mál verða stýrd á rættan hátt.

Tjóðskjallasavnið

Besti háttur at gera hetta er at nýta eina journalskipan. Mælt verður til, at slík journalskipan er tíðaravmarkað, t.v.s., at hvørt journaltíðarskeið fevnir í longsta lagi 5 ár. Hetta m.a. fyri at hava betri skil á, hvat tilfar skal goymast, og hvat skal beinast burtur. Í sjálvari journalætlanini skal vera staðfest, hvørjar reglur eru fyri burturbeinan/vraking (kassatióin). Slík vrakingarætlan skal góðkennast av Tjóðskjallasavninum, áðrenn hon verður tikin í nýtslu.

Í høvuðsheitum eru somu grundreglur galdandi fyri samgildar og talgildar journalskipanir. Kravfestingarnar til talgildar skipanir eru tó aðrar enn til siðvenjubundin pappírssøvn. Hesar kunnu síggjast á:

<http://skjallasavn.fo/almenn-fyrisiting/kt-skipanir/>

Nýggj journalætlan:

Nýggjar ella broyttar journalætlanir, ið eisini innihalda vrakingaryvirlit, skulu góðkennast av Tjóðskjallasavninum.

Málreinsan:

Tá málsviðgerðin er liðug, skulu málini leggjast á pláss í skrivstovusavninum ella nærsavninum, sum tað eisini verður nevnt. Áðrenn hetta verður gjørt, skulu málini "reinsast". Hvørt einstakt mál verður gjøgnumgingið og tvítøk, blonk pappír, margfaldaðir prentlutir, plastumsløg o.l. verða tikin úr málinum. Munadygg reinsan kann hava við sær, at málini krevja munandi minni goymslupláss. Tá mál verða reinsað, skulu øll klips og gummibond takast úr, tí hesi kunnu skaða pappírið.

Savngoymsla - arkivering:

Tá mál verða goymd - arkiverað - á nær- ella fjarsavni, verða tey goymd í teirri raðfylgju, ið er nýtt í journalætlanini.

Um Tjóðskjallasavnið hevur góðkent vrakingarætlanina í journalini verður mælt til, at goymslan í fjarsavninum verður býtt í tvey: Varðveitsludeildina, har savnsskjøl, ið skulu varðveitast, verða goymd, og Burturbeiningardeildina, har tilfar, ið skal koyrast burtur, tá hitt verður latið Tjóðskjallasavninum, verður fyribils goymt. Mælt verður til, at savnsskjøl á deildunum verða merkt soleiðis, at skilliga sæst, hvat hoyrir til hvørja deild.

Savnsskrá/savnsyvirlit

Førd verður savnsskrá yvir savnsskjøl og skjøl í fjarsavninum. Henda savnsskrá verður førd á leysabløð. Hvør savnseind/-bólkur fyri seg á eitt ella fleiri bløð. Skrivað verður um hvørja bók ella esku sær, innihald og byrjanar- og endaár. Um møguligt, verður eisini upplýst, hvar á savninum ymsu savnsskjøl verða varðveitt, t.d. við ávísan til reól- ella hillanummar.

Tjóðskjalasavnið

Savnskjöl í burturbeiningardeildini verða førd í sjálvstøðuga savnsskrá.

Á savninum verða savnskjøl, í so stóran mun til ber, goymd í teirri raðfylgju, tey eru førd í savnsskránnu.

Um tað á goymsluni verða varðveitt søvn hjá øðrum stovnum, verða hesi førd fyrri seg í savnsskránnu. Í savnsskránni skal verða teigur, har tað ber til at skriva, nær savnskjøl eru avhend Tjóðskjalasavninum ella eru burturbeind.

Gjøgnum savnsskránnu fær stovnurin yvirlit yvir skjøl og savnskjøl síni og samstundis eisini móguleika fyrri at rokna framtíðartørv sín á goymsluplássi.

Skjalavørður:

Mælt verður til, at størri stovnar lata eitt av starvsfólkunum - ein skjalavørð - hava ábyrgdina fyrri tí parti av skjalasavninum, ið ikki verður varðveitt á sjálvari skrivstovuni, t.v.s. fjarsavninum. Hesin sær til, at søvn og savnskjøl verða flutt á fjargoymsluna, hevur eftirlit við, at goymslurúmið er ruddiligt og í tryggum standi og syrgir fyrri, at mógulig brek verða rættað beinanvegin. So vítt gjørligt eiga bert skjalavørðurin ella varafólk hansara at taka mál úr ella leggja mál á pláss í fjarsavninum. Tá bók, eskja, stakmál ella annað savnskjøl verður tikið úr savninum, skal á plássið hjá hesum leggjast útlánsseðil við upplýsing um navn/málsheiti, dagfesting fyrri láninum og upplýsing um, hvør skal nýta hetta. Mælt verður til, at útlánsseðilin hevur "sterkan" lit, ið skilliga brýtur frá litinum á eskjum og savnindum annars.

Mælt verður til, at førd verður útlánsbók í dagfestingarrøð, soleiðis at skjalavørðurin aftaná lokið útlánssekið, t.d. ein mánaða, kann geva lánaranum áminning um at bera tað lænta aftur - um neyðugt.

Vraking/kassatióin:

Vraking - kassatióin - má ikki fara fram uttan loyvi frá Tjóðskjalasavninum. Um stovnur metir, at tað í skjalagoymslu hansara er móguleiki fyrri at beina burtur fleiri savnskjøl enn ásett í journalskipanini, verður uppskot um hetta, við grundgevingum, sent Tjóðskjalasavninum.

Tjóðskjalasavnið hevur gjørt standardreglugerð um vraking av ávísnum savnindum hjá almennum stovnum, sí:

http://skjalasavn.fo/fileadmin/Pappirsskjoel/Reglur_um_vraking_av_avisum_savnindum_hja_almennum_stovnum21.pdf

Tjóðskjalasavnið

Sum áður nevnt skal stovnurin í stöku málunum beina burtur tvítøk, blonk pappír, margfaldað og prentað tilfar, ið ikki hevur týdning fyri málsviðgerðina, fundarinnkallingar o.l.

Mikrofilmur:

Um stovnur nýtir mikrofilmur av málum og øðrum, skal gerast vart við, at skjøl og savnsskjøl, ið eru mikrofotograferað ikki mugu beinast burtur uttan serligt loyvi frá Tjóðskjalasavninum.

Serstøk krøv verða sett til varðveitslu av mikrofilmum, og eiga stovnar at seta seg í samband við Tjóðskjalasavnið fyri at fáa nærri vegleiðing hesum viðvíkjandi.

Hygg annars skrivið um Skjalasøvn, høli og goymsluviðurskifti:

http://skjalasavn.fo/fileadmin/Pappirsskjoel/Skjalasoevn_hoeli_og_goymsluvidurskifti_juni2019.pdf

Makulering:

Savnsskjøl, ið skulu burturbeinast, skulu ikki latast Tjóðskjalasavninum og mugu heldur ikki latast øðrum - hvørki stovnum ella einstaklingum. Tey skulu beinast burtur á slíkan hátt, at eingin óviðkomandi sleppur at teimum. Eitt nú kunnu tey verða makulerað ella brend.